

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя Ніколаєва

« 31 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія зарубіжної літератури
(Реалізм – нові художні течії ХХ ст.)

Рівень вищої освіти **Перший (бакалаврський)**

Галузь знань: **03 Гуманітарні науки**

Спеціальність **035 Філологія**

Спеціалізація **035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська**

Освітньо-професійна програма

Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		очна форма навчання
<p>Загальна кількість: кредитів – 2</p> <p>годин – 60</p> <p>змістових модулів – 1</p>	<p>Галузь знань 03 Гуманітарні науки</p> <p>Спеціальність 035 філологія</p> <p>Спеціалізації: 035.051 романські мови та літератури (переклад включно), перша іспанська</p> <p>Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)</p>	Обов’язкова
		Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		2-й
		Лекції
		14 год.
		Практичні, семінарські
		10 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
		36 год.
Форма підсумкового контролю: іспит		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: розглянути західноєвропейську літературу кінця XIX – початку XX століття, виявити закономірності літературного процесу, простежити формування та розвиток нових літературних тенденцій, течій та напрямів, досягнути творчість найвидатніших письменників.

Завдання: вивчення основних етапів розвитку літератури означеного періоду; характеристика провідних напрямків та течій; аналіз запропонованих для читання художніх текстів; проведення типологічних зіставлень, виокремлення ідейних та художніх особливостей окремих творів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі літературознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК05. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

СК07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

СК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Програмні результати навчання

ПРН 02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 04. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні етапи та закономірності розвитку західноєвропейської літератури означеного періоду;
- провідні тенденції, напрямки та течії літератури кінця XIX – початку XX століття;
- основні теоретичні поняття і художньо-естетичні концепти;
  - провідні концепти творчості авторів;
  - зміст творів, що входять до програми.

вміти:

- визначати чинники формування літературного процесу кінця XIX – початку XX століття;
- характеризувати основні літературні течії цього періоду;
- окреслити творчий шлях письменника і визначити місце твору, що вивчався, у його спадку;
- аналізувати запропоновані для читання художні тексти з урахуванням сучасної літературознавчої рецепції;
- проводити типологічні зіставлення.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Реалізм – нові художні течії XX ст.

ТЕМА 1. ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС КІНЦЯ XIX - ПОЧАТКУ XX СТ.

Кінець XIX - початок XX ст. як перехідна епоха в літературі. Основні течії та напрями в літературі цього періоду (реалізм, неоромантизм, модернізм). Естетизм в літературі. Творчість О. Уайльда.

ТЕМА 2. НЕОРОМАНТИЗМ.

Особливості літератури англійського неоромантизму (Р. Л. Стівенсон, Р. Кіплінг, Дж. Конрад, А. Конан Дойл). Типологія жанрів, сюжетів, характерів, ситуацій.

ТЕМА 3. ЛІТЕРАТУРА РЕАЛІЗМУ.

Література реалізму. «Нова драма» Б. Шоу. Боротьба за «нову драму». Цикли п'єс і п'єси, написані поза циклами. Життєвий шлях і своєрідність реалізму О.Генрі. Основні збірки новел, тематичні цикли. Творчість Т.Драйзера як досягнення американського критичного реалізму. Розвінчування міфу про «американську мрію у романі «Американська трагедія».

ТЕМА 4. ЛІТЕРАТУРА «ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ».

Особливості тематики і поетики літератури «втраченого покоління».. Творчість Е. Хемінгуея. Своєрідність проблематики романів «Фієста», «Прощавай, зброе!». Творчість Р. Олдінгтона.

ТЕМА 5. ІСПАНСЬКА ЛІТЕРАТУРА МЕЖІ СТОЛІТЬ.

Письменники «Покоління 1898 року». Пошуки у сфері ідеології і естетики. М. де Унамуно як філолог, філософ, публіцист, громадський діяч. Концепція «інтраісторії». Романи Унамуно «Туман», «Авель Санчес» як втілення його філософської концепції і експеримент в жанровій формі.

ТЕМА 6. ІСПАНСЬКА ПРОЗА МЕЖІ СТОЛІТЬ.

Рамон дель Вальє-Інклан – яскравий представник літератури іспанського модернізму. Відтворення трагічного змісту життя суспільства в гротескно-карикатурній формі в романі-памфлеті «Тиран Бандерас». Періодизація творчості Барохи. Концепція «поліфонічного роману» і її реалізація в романі «Червона зоря». Рамон Гомес де ла Серна – перший іспанський авангардист.

ТЕМА 7. ІСПАНСЬКА ПОЕЗІЯ І ДРАМАТУРГІЯ МЕЖІ СТОЛІТЬ.

Відродження іспанської поезії у ХХ столітті. Модернізм у поезії А. Мачадо, Х. Хіменес. Використання символіки у зображенні іспанських реалій. Особливості розвитку іспанського театру зазначеного періоду. Х. Бенавенте – видатний драматург і новатор. Проблематика драми «Гра інтересів».

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Очна форма			
	Усього го	у тому числі		
л		п/с	л/а/б	ср
Змістовий модуль 1				
Реалізм – нові художні течії ХХ ст.				
ТЕМА 1. ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС КІНЦЯ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ СТ.	9	2	2	5
ТЕМА 2. НЕОРОМАНТИЗМ.	7	2		5
ТЕМА 3. ЛІТЕРАТУРА РЕАЛІЗМУ.	10	2	2	6
ТЕМА 4. ЛІТЕРАТУРА «ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ».	9	2	2	5
ТЕМА 5. ІСПАНСЬКА ЛІТЕРАТУРА МЕЖІ СТОЛІТЬ.	9	2	2	5
ТЕМА 6. ІСПАНСЬКА ПРОЗА МЕЖІ СТОЛІТЬ.	9	2	2	5

ТЕМА 7. ІСПАНСЬКА ПОЕЗІЯ І ДРАМАТУРГІЯ МЕЖІ СТОЛІТЬ.	7	2			5
Усього годин	60	14	10		36

5. Теми семінарських занять

	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Роман О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» как взірець західноєвропейського естетизму.	2
2	Тема 3. Жанрова та художня своєрідність драматургії Б. Шоу («Дім, де розбиваються серця»).	2
3	Тема 4. Тема «втраченого покоління» в романі Е. Хемінгуея «Прощавай, зброє!».	2
4	Тема 5. Концепція особистості і суспільства у письменника і філософа М. де Унамуну («Туман», «Авель Санчес»).	2
5	Тема 6. Проблематика та особливості поетики роману Р. дель Вальє-Інклана «Тиран Бандерас».	2
	Усього годин:	10

6. Теми практичних занять

Практичні заняття навчальним планом не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань (як перевіряються)	Кількість годин
1	Тема 1. Основні течії та напрями в літературі періоду межі століть. - порівняльна таблиця	5
2	Тема 2. Особливості неоромантичного героя. - конспект	5
3	Тема 3. Шоу в контексті європейської драматургії (Шоу та Ібсен). -	6

	порівняльна таблиця	
4	Тема 4. Тема «втраченого покоління» у світовій літературі. - реферат	5
5	Тема 5. «Покоління 1898 року» як літературна група письменників. - конспект	5
6	Тема 6. Своєрідність літератури іспанського модернізму. - реферат	5
7	Тема 7. Тема Іспанії і її історії у творчості А. Мачадо. - цитатна добірка	5
	Разом	36

9. Методи навчання

Комплекс методів, застосовуваних під час вивчення курсу:

словесні: лекція, пояснення, дискусія, постановка й обговорення проблемних питань;

наочні: ілюстрації, презентації; відеоматеріали;

практичні: семінарські заняття, виконання самостійних завдань, робота в науковій бібліотеці, мережі Інтернет.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний і періодичний контроль: оцінювання відповідей на семінарських заняттях, усне опитування, контрольна тестова робота.

Підсумковий: іспит

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка за національною	100 бальна	Критерії оцінювання результатів виконання завдань
------------------------	---------------	---

шкалою	шкала	Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Здобувач освіти	
Відмінно	90-100	у повному обсязі володіє системними знаннями про закономірності літературного процесу кінця ХІХ–початку ХХ століття; вільно, самостійно та аргументовано викладає основні етапи та закономірності розвитку західноєвропейської літератури означеного періоду під час усних виступів та письмових відповідей; демонструє високі знання про провідні тенденції, напрямки та течії літератури ХІХ–ХХ століть; глибоко та всебічно розкриває основні теоретичні поняття і художньо-естетичні концепти; робить самостійні висновки щодо провідних концептів творчості авторів; самостійно знаходить додаткову інформацію з основної і додаткової літератури та використовує її при визначенні чинників формування літературного процесу ХІХ–ХХ століть; вільно використовує нові інформаційні технології для проведення типологічних зіставлень	може аргументовано характеризувати основні літературні течії цього періоду; самостійно визначає місце твору письменника у його спадку; аналізує запропоновані для читання художні тексти з урахуванням сучасної літературознавчої рецепції; проявляє творчий підхід до виконання завдань при самостійній роботі та роботи під час практичних занять
Добре	75-89	достатньо повно володіє знаннями про закономірності літературного процесу кінця ХІХ–початку ХХ століття, обґрунтовано викладає провідні тенденції, напрямки та течії літератури ХІХ–ХХ століть під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов’язкову літературу; застосовує знання для проведення типологічних зіставлень; самостійно аналізує, узагальнює та систематизує отриману	за зразком характеризує основні літературні течії цього періоду; аналізує запропоновані для читання художні тексти з урахуванням сучасної літературознавчої рецепції

		інформацію, але допускає несуттєві неточності	
Задовільно	60-74	володіє знаннями про закономірності літературного процесу кінця XIX–початку XX століття на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні теоретичні поняття і художньо-естетичні концепти; має ускладнення під час виділення провідних концептів творчості авторів; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків	має ускладнення під час характеристики основних літературних течій цього періоду; має елементарні, нестійкі навички проведення типологічних зіставлень;
Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	володіє знаннями про закономірності літературного процесу кінця XIX–початку XX століття поверхово й фрагментарно; безсистемно виокремлює художньо-естетичні концепти; не вміє проводити типологічні зіставлення; під час відповіді допускаються суттєві помилки	потребує допомоги викладача у визначенні основних літературних течій цього періоду; здебільшого не здатний самостійно аналізувати літературу зазначеного періоду.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0-34	не володіє знаннями про закономірності літературного процесу кінця XIX–початку XX століття	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Основні напрями та течії в літературі межі століть.
2. Естетизм в літературі кінця XIX ст. Теорія естетизму О.Уайльда.
3. Проблематика та поетика роману О.Уайльда «Портрет Доріана Грея».
4. Неоромантизм як течія в літературі межі століть.
5. Неоромантичний тип героя.
6. Творчість Дж. Конрада. Естетичні погляди. «Морська» тема в новелістиці.

7. Художні особливості творчості Р. Л. Стівенсона.
8. Творчість Р.Кіплінга. Поезія та проза письменника.
9. Інтелектуальна драма у творчості Б.Шоу.
10. Цикли п'єс Б. Шоу.
11. Традиції та новаторські риси п'єси Б. Шоу «Дім, де розбиваються серця».
12. Творчість О.Генрі. Основні збірки та тематичні цикли.
13. Новелістика О.Генрі: проблематика, побудова, поетика новел (за вибором).
14. Проблематика роману Т. Драйзера «Американська трагедія».
15. Система персонажів у романі Т. Драйзера «Американська трагедія».
16. Література «втраченого покоління»: причини виникнення, тематика, проблематика, герой.
17. «Втрачене покоління» в романі Р. Олдінгтона «Смерть героя».
18. Художня своєрідність роману Е. Хемінгуея «Прощавай, зброє!».
19. «Втрачене покоління» в романі Е. Хемінгуея «Фієста».
20. Роль «Покоління 1898» в літературному процесі межі століть в Іспанії.
21. Романи М. де Унамуно як відображення його філософської та естетичної концепції («Туман»).
22. Біблійний сюжет у творі М. де Унамуно «Авель Санчес».
23. Творчість Р. дель Вальє Інклана. Еволюція естетичних принципів Вальє Інклана та їх реалізація в романах.
24. Естетика есперпенто та її реалізація в романі-памфлеті Вальє Інклана «Тиран Бандерас».
25. Піо Бароха. Проблематика роману «Червона зоря».
26. Література авангарду в Іспанії. Творчість Гомеса де ла Серни.
27. Іспанська поезія межі століть. Творчість А. Мачадо.
28. Іспанська поезія межі століть. Творчість Х. Р. Хіменеса.
29. Іспанська драматургія межі століть.
30. Творчість Х. Бенавенте.

ПРИКЛАД БІЛЕТА

1. Неоромантизм як течія в літературі межі століть.
2. «Втрачене покоління» в романі Е. Хемінгуей «Фієста».

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100-бальною (рейтинговою) шкалою ЄКТС, національною чотирирівневою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Види контролю: поточний, періодичний, підсумковий.

Студент може отримати оцінку 100 балів (максимальна оцінка) за різні види самостійної роботи у ході періодичного контролю.

Відповідь на семінарському занятті оцінюється у 100 балів (максимальна оцінка) у ході поточного контролю.

Відповідь під час іспиту також оцінюється за 100-бальною шкалою. Фінальна оцінка – це середнє арифметичне суми балів з усіх видів контролів.

Поточний і періодичний контроль											Підсумковий контроль (іспит)	Фінальна оцінка	
T1 с.р.	T2 с.р.	T3 с.р.	T4 с.р.	T5 с.р.	T6 с.р.	T7 с.р.	C1	C2	C3	C4			C5
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного

			складання
0-34	Ф	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

- 1.Робоча програма навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури (Реалізм – нові художні течії ХХ ст.)».– Одеса: ОНУ, 2023. – 16 с.
2. Силабус навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури (Реалізм – нові художні течії ХХ ст.)».– Одеса: ОНУ, 2023.
3. Плани семінарських занять з курсу «Зарубіжна література» для студентів факультету РГФ та філологічного факультету денної та заочної форм навчання / укл.: Силантьєва В.І., Абабіна Н.В., Бежан О.А. та ін. Одеса : Астропринт, 2014. 216 с.
- 4 Списки художніх текстів з курсу «Зарубіжна література» для студентів факультету РГФ/ укл.: Силантьєва В.І., Абабіна Н.В., Бежан О.А. та ін. Одеса : Астропринт, 2014. 72 с.

14. Рекомендована література

Основна

- 1.Ващенко Ю.А., Стовба Г.С. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : навчальний посібник. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. 152 с.
2. Грінчак Н. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. Київ : ЦУЛ, 2011. 488 с.
3. Давиденко Г., Стрельчук Г., Гричаник Н. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : навчальний посібник ; 3-тє вид. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
4. Зарубіжна література ХVІІ–ХХ ст.: навчальний посібник / І.І. Розман, Н.В. Рокосовик. Київ : «Талком», 2018. 366 с.
5. Історія зарубіжної літератури першої половини ХХ століття : практикум : навч. посібник / Уклад. Гальчук О.В. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. 428 с.

6. Кушнірова Т. В. Модернізм і постмодернізм у зарубіжній літературі: навч.-метод. посібник. Полтава, 2018. 112 с.

Додаткова

1. Історія зарубіжної літератури ХХ ст. : навч. посіб. / В. Кузьменко, О. Гарачковська, М. Кузьменко та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 496 с.

2. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : навчальний посібник / В. І. Кузьменко. Київ : Академія, 2012. 432 с.

3. Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 559 с.

4. Помазан І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : підруч. для студ. Гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. Харків : Вид-во НУА, 2016. 264 с.

5. Наливайко Д. Антологія зарубіжної поезії другої половини ХІХ – початку ХХ сторіччя. Київ, 2003. 400 с.

6. Пригодій, Сергій Михайлович. Фронтирний неоромантизм у літературі США. : Різночитання. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2010. 230 с.

7. Шахова К. Зарубіжна драма другої половини ХІХ – початку ХХ сторіччя. Київ, 2003. 112 с.

Художні твори

М. де Унамуно. Авель Санчес. Туман.

Р. Вальє-Інклан. Тиран Бандерас.

Піо Бароха. Червона зоря.

Р. Гомес де ла Серна. Проза (за вибором).

А. Мачадо. Поезія (за вибором).

Х. Р. Хіменес. Поезія (за вибором).

Х. Бенавенте. Гра інтересів

О. Уайльд. Портрет Доріана Грея.

Б. Шоу. Дім, де розбиваються серця.

Р. Кіплінг. Новели (3-4 новели за вибором).
Р. Стівенсон. Новели (3-4 новели за вибором).
Дж. Конрад. Новели (3-4 новели за вибором).
О. Генрі. Новели (3-4 новели за вибором).
Т. Драйзер. Американська трагедія.
Е. Хемінгуей. Прощавай, зброє! Фієста.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ – <http://lib.onu.edu.ua/ru/elektronnyj-katalog/>

інформаційно-бібліографічний відділ НБ ОНУ –
<http://lib.onu.edu.ua/ru/virtualnaya-spravochnaya-sluzhba/>

2. Open Ukrainian Citation Index (OUCI) українська база даних наукових цитувань, призначена для пошуку публікацій – <https://ouci.dntb.gov.ua/>

3. Онлайн-бібліотека україномовної літератури – <http://chtyvo.org.ua/>

4. Словник літературних понять – <https://literarydevices.net/>